

BÀI 32: CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP Ở CHÂU ÂU

A. MỤC TIÊU:

1. Kiến thức: Giúp học sinh nắm vững những kiến thức cơ bản sau:

- Cùng với các cuộc CMTS (nhằm lật đổ thế lực phong kiến bảo thủ, lỗi thời), cách mạng công nghiệp góp phần tạo ra khối lượng sản phẩm khổng lồ cho CNTB, khẳng định tính hơn hãn của phương thức sản xuất mới.
- Hệ quả của cách mạng công nghiệp (về kinh tế, xã hội) và ý nghĩa của nó đối với sự phát triển của CNTB.

2. Tư tưởng, tình cảm:

Cùng với việc nâng cao năng suất lao động, sự bóc lột đối với công nhân ngày càng tinh vi và triệt để hơn, đời sống của người lao động bị sa sút do đồng lương thấp kém, mâu thuẫn giữa tư sản và vô sản càng thêm sâu sắc.

3. Kỹ năng: Rèn luyện kỹ năng phân tích, đánh giá sự kiện.

II. ĐỒ DÙNG DẠY & HỌC:

1. Giáo viên:

- Bản đồ cách mạng công nghiệp Anh.
- Tư liệu giảng dạy lịch sử kinh tế, văn hóa ở trường PTTH (Phần Lịch sử thế giới, NXB Giáo Dục, HN, 1993)
- Tư liệu, tranh ảnh có liên quan: máy kéo sợi, máy dệt, máy hơi nước...
- Lê Phụng Hoàng, Lịch sử văn minh thế giới, ĐHSP, chương X, trang 185.

2. Học sinh:

- Đọc trước SGK, chú ý thử trả lời các câu hỏi, sưu tập tư liệu liên quan đến bài giảng.

III. TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY VÀ HỌC

1. Ổn định lớp và kiểm tra bài cũ:

- Cách mạng tư sản Pháp nổ ra trong hoàn cảnh nào?
- Tại sao nói thời kỳ chuyên chính Jacobins là đỉnh cao của cách mạng Pháp 1789?
- Ý nghĩa lịch sử của cách mạng tư sản Pháp?

2. Giảng bài mới:

a. Mở bài: Cuối thế kỷ XVIII đến giữa thế kỷ XIX, các nước châu Âu đã có bước phát triển nhảy vọt trong lĩnh vực sản xuất. Đó là cuộc cách mạng nhằm thức hiện cơ khí hóa nền sản xuất thay thế cho lao động thủ công. Thực chất đây là cuộc cách mạng kỹ thuật nhằm tạo ra năng suất lao động cao hơn chop CNTB, củng cố nền tảng của chế độ mới.

b. Các bước thực hiện bài học:

HOẠT ĐỘNG CỦA THẦY VÀ TRÒ	NỘI DUNG BÀI									
* Hoạt động 1: Toàn lớp và cá nhân - GV trình bày và phân tích cho HS nhận thức: Sau khi lật đổ chế độ phong kiến, giai cấp tư sản lên nắm quyền đã tăng cường củng cố vị trí của mình bằng việc phát triển kinh tế. Cuộc cách mạng công nghiệp đã đáp ứng yêu cầu đó, tạo ra năng suất lao động cao hơn, khẳng định tính hơn hẳn của phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa so với phương thức sản xuất phong kiến đã lạc hậu. Vì sao CMCN diễn ra đầu tiên ở Anh? - HS dựa vào kiến thức đã học và SGK để trả lời. GV nhận xét bổ sung và chốt ý: + Anh là một trong những nước tiến hành cách mạng tư sản đầu tiên, chính quyền thuộc về tay giai cấp TS. + Kinh tế TBCN ở Anh phát triển mạnh, đặc biệt trong lĩnh vực công thương nghiệp. + Anh có hệ thống thuộc địa rộng lớn, tạo điều kiện cho giai cấp tư sản tích lũy vốn để đầu tư vào công nghiệp trong nước. Yếu tố quan trọng hàng đầu của sự quá độ từ sản xuất thủ công sang sản xuất máy móc là gì? (sự tích lũy tư bản ban đầu: vốn. Có thể minh	1.Cách mạng công nghiệp ở nước Anh - Nguyên nhân + Giai cấp tư sản nắm quyền. + Kinh tế TBCN phát triển mạnh. + Hệ thống thuộc địa rộng lớn. - Những phát minh về máy móc <table><tr><th>Năm</th><th>Nhà phát minh</th><th>Phát minh</th></tr><tr><td>1735</td><td>Abraham Darby</td><td>Nấu than cốc để luyện kim</td></tr><tr><td>1764</td><td>Jim Hargreaves</td><td>Máy kéo sợi Gienni</td></tr></table>	Năm	Nhà phát minh	Phát minh	1735	Abraham Darby	Nấu than cốc để luyện kim	1764	Jim Hargreaves	Máy kéo sợi Gienni
Năm	Nhà phát minh	Phát minh								
1735	Abraham Darby	Nấu than cốc để luyện kim								
1764	Jim Hargreaves	Máy kéo sợi Gienni								

họa bằng tứ giác hình thành vốn của Anh qua các châu lục: Á – Âu – Phi – Mỹ)

*** Hoạt động 2:** Hoạt động nhóm

- HS theo dõi SGK, thảo luận nhóm để trả lời. Các nhóm khác bổ sung, GV chốt ý và phân tích:

Vì sao cách mạng công nghiệp ở Anh lại bắt đầu từ ngành công nghiệp nhẹ, cụ thể là ngành dệt?

- GV gợi ý cho HS suy nghĩ trả lời: (dệt là ngành sản xuất truyền thống đem lại lợi nhuận cao cho tư bản Anh. Vốn đầu tư không cần quá cao, đội ngũ lao động sẵn có, thị trường tiêu thụ lớn, thu hồi vốn nhanh để tái sản xuất).

*** Hoạt động 3:** Toàn lớp và cá nhân

- GV sử dụng hình minh họa và trình bày về phát minh máy hơi nước của James Watt, đồng thời nêu vấn đề:

Việc phát minh và đưa vào sử dụng máy hơi nước có ý nghĩa như thế nào với sản xuất?

- HS theo dõi SGK, suy nghĩ trả lời. GV chốt ý: Nhờ có máy hơi nước, các nhà máy có thể xây dựng ở những nơi thuận tiện, không phụ thuộc vào địa hình → tốc độ sản xuất và năng suất lao động tăng, lao động thủ công tay chân dần được thay thế bằng lao động máy móc.

- Lĩnh vực luyện kim: 1735 phát minh ra phương pháp nấu than cốc. Năm 1784, lò luyện gang đầu tiên được xây dựng.

- GTVT: tàu thủy và xe lửa chạy máy hơi nước xuất hiện:

+ 1814: đầu máy xe lửa đầu tiên của Xti-phen-sơn được chế tạo

1769	R. Arkwright	Máy kéo sợi chạy bằng sức nước.
1784	James Watt	Máy hơi nước
1785	Cartwright	Máy dệt chạy bằng sức nước

→ Đến giữa thế kỷ XIX Anh trở thành công xưởng của thế giới.

2. Cách mạng công nghiệp ở Pháp – Đức

- Pháp

+ Đầu thế kỷ XIX ở Pháp bắt đầu diễn ra cách mạng công nghiệp.

+ Từ giữa thế kỷ XIX trở đi, kinh tế Pháp phát triển rất nhanh đứng thứ 2 thế giới, Paris trở thành trung tâm thương mại lớn.

- Đức

+ Cách mạng CN diễn ra sau năm 1840 và phát triển với tốc độ cao.

+ 1825: nước Anh khánh thành đoạn đường sắt đầu tiên). → Giữa thế kỉ XIX, Anh được mệnh danh là “<i>công xưởng của thế giới</i>”. London trở thành trung tâm thương mại với 80 vạn dân. - GV giới thiệu cho HS sự biến đổi cơ cấu dân cư và các ngành kinh tế Anh sau Cách mạng công nghiệp. * Hoạt động 5: Toàn lớp và cá nhân - Gv đề nghị HS theo dõi SGK về tình hình kinh tế Pháp, Đức giữa thế kỉ XIX và nêu vấn đề: * Hoạt động 6: Cá nhân Hệ quả kinh tế của cách mạng công nghiệp? - Dự kiến HS trả lời, GV chốt ý: năng suất lao động tăng → khối lượng của cải vật chất khổng lồ, nhiều trung tâm công nghiệp và các thành thị đông dân ra đời. Hệ quả xã hội của cách mạng công nghiệp? - HS theo dõi SGK trả lời. - Dự kiến: hình thành hai giai cấp mới là tư sản công nghiệp và vô sản công nghiệp. Mâu thuẫn giữa hai giai cấp không ngừng tăng lên làm bùng nổ nhiều cuộc đấu tranh giai cấp.	+ Trong nông nghiệp đã dùng máy móc, phân bón. 3. Hệ quả - Về kinh tế + Nâng cao năng suất lao động. + Làm thay đổi bộ mặt các nước tư bản. - Về xã hội: hình thành 2 giai cấp mới - Tư sản công nghiệp: có thể lực kinh tế & chính trị. - Vô sản công nghiệp: bị bóc lột, lương thấp, đời sống khó khăn. → Đấu tranh giai cấp.
--	---

3. củng cố bài:

- Nêu mốc thời gian và những thành tựu chủ yếu của cách mạng công nghiệp ở Anh, Pháp, Đức.
- Cách mạng công nghiệp đem lại những hệ quả gì?

4. Ôn tập và chuẩn bị bài:

- Học hai câu hỏi trong sách giáo khoa, trang 162.

- Đọc trước SGK bài 33: “*Hoàn thành cách mạng tư sản ở châu Âu và...*”
- Sưu tập tư liệu, tranh ảnh liên quan đến bài học mới.